

Нађа Бобичић
Филолошки факултет
Универзитет у Београду

Наука је женског рода

Жене у науци : од Архимеда до Ајнштајна : Освајање освојеног / Драгана Поповић. – Београд: Службени гласник, 2012 (Београд : Гласник). – 178 стр. : илустр. ; 23 цм. – (Библиотека Друштво и наука. Посебна издања) ISBN 978-86-519-1234-7

Књига *Жене у науци: од Архимеда до Ајнштајна ... – Освајање освојеног* Драгане Поповић дио је пројекта „Родна равноправност и култура грађанског статуса, историјска и теоријска утемељења у Србији“ (iii 47021) који финансира Министарство просвете и науке Републике Србије у оквиру програма интегрисаних и интердисциплинарних истраживања за период 2011-2014. године. Ауторка у предговору објашњава да је настанак књиге везан за њен дугогодишњи рад у Центру за женске студије, на курсевима који су тематизовали питања односа рода и науке те мјеста научница током историје у „мушком друштву“ природних наука. Драгана Поповић је књигу структурирала тако да буде читљива и за шири аудиторијум, а уједно довољно информативна и прегледна. Ауторка је успјела да на сто шездесет страница сажме период од антике до данас. Што се тиче ширине обухваћеног „простора“, поглавља су ограничена на „западни“ свијет, док су жене са Истока симболично поменуће. Основна нит књиге јесте опис борбе жена да добију своје мјесто у природним наукама, нужност да буду подржаване од стране мушких чланова породице (очева, браће и мужева, ако су биле удате), и маргинализација у односу на колеге. Због зависног положаја многе од њих нијесу признате нити препознате од стране потоњих генерација.

Наслов упућује на невидљивост научница у ери науке, зато што је то вријеме омеђено радом њихових колега Архимеда и Ајнштајна. Након пролога и увода у којима објашњава основне поставке, ауторка пише *другачију* историју науке. Она јасно и

концизно пише о научницама, откривајући скривене, али не и избрисане трагове о њиховом постојању. Драгана Поповић у ствари реинтерпретира прошлост науке, указујући на њену комплексност; проширује ток „мушког“ научног мишљења, који се и данас приказује као монолитан. Свако име поменуто у овој књизи отвара могућност новим научницама да наставе традицију својих значајних претходница.

Средишњи дио књиге заузимају поглавља о положају жена у областима математике и астрономије, потом медицине, хемије и биологије, као и психоанализе, социологије и антропологије. Издвојен је дио књиге посвећен женским изумима „од корсета до брисача за аутомобиле“. Ауторка говори о нобеловским контроверзама, не/исправљеним неправдама и сарадњи у науци, односно „сарадњи два тела“. Тако је заокружена претходна прича о научницама јер се Драгана Поповић бави детективским послом и разоткрива механизме превара (посебно у двадесетом вијеку, када су жене поново почеле да освајају простор „правих“ наука), којима је научницама било онемогућено признање какво су добијале њихове колеге. У једном поглављу наведене су и најзначајније научнице из Кине, Индије и Јапана. Прије списка литературе са краја књиге, налазе се два епилога. У првом епилогу износе се подаци о данашњем положају научница у свијету, да би у другом епилогу био дат кратак преглед историје научница у Србији и опис родне не/коректности на факултетима у Србији данас.

Драгана Поповић је сачинила занимљив и користан водич за даља читања. На више нивоа је развила причу о женама, које су успјеле да опстану у свијету науке, њима нимало наклоњеном. Осим кратког, често готово литерарног портрета сваке од научница, књига је опремљена репродукцијама њихових ликовних портрета, скулптура или фотографија. Оне су тако и на визуелном нивоу „материјализоване“; нијесу апстрактне маргиналне појаве у науци већ значајне иноваторке, неправедно истиснуте из историје науке. Осим ових репродукција, живост књиге и динамика је постигнута на плану структуре подјелом на не сувише дуга поглавља. Она се мозаично уклапају, спојена главном нити на којој ауторка дискретно инсистира. И на „микро“ нивоу сваког поглавља разбија се монотонија сувопарног набрајања јер се читаатељкама и читаоцима прво описује контекст одређене епохе, а затим им се скицирају биографије научница, чији је рад у том периоду био значајан. Ауторка увијек детаљније опише једну или више научница. Понекад су то научнице најпознатије у свом времену, али сада заборављене, а некада пише и о научницама чији је значај тек скорије откривен. Уколико пише о научницама поштованим и данас као и за живота, ауторка не износи

познате чињенице, или их барем не интерпретира као што су их до сада интерпретирани други аутори. Животима научница се увијек приступа из угла њихове борбе да раде оно што желе, да се равноправно баве науком као њихове колеге.

Књига Драгане Поповић даје другачији, неканонски преглед историје науке, јер жене нијесу приказане као помагачице, мање значајне од својих мушких сродника или других колега, већ као аутономне научнице. Стога је ова књига значајна не само због обимног материјала сажетог у њој, већ и као историјски документ и улазак женских студија у домен природних наука.